

Torfowiska bałtyckie w Nadleśnictwie Kartuzy

Znajdują się tu dwa zachowane torfowiska, od dawne znane ze swoich walorów. Oba zostały zgłoszone do Sieci Natura 2000.

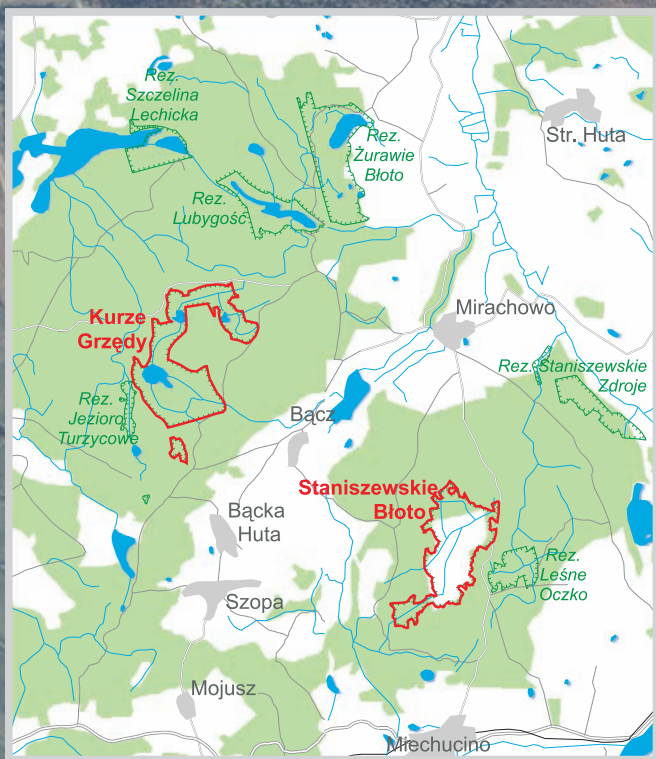
Staniszewskie Błoto

Torfowisko o powierzchni ok. 130 ha leży w północnej części Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. W wyniku rozpoczętego w pierwszej połowie XIX wieku odwadniania doszło do zaniku otwartego torfowiska i rozwoju borów bagiennych, ulegających postępującej degeneracji wskutek postępującego osuszania. Najcenniejsza i wówczas jeszcze niezalesiona centralna część torfowiska o powierzchni ok. 44 ha została objęta ochroną rezerwatową już w 1916 r, w 1959 powtórnie utworzono rezerwat, a w 1989 r. powiększono go do obecnej powierzchni, obejmując ochroną całą powierzchnię złoża torfu. Obecnie najcenniejszymi zbiorowiskami roślinnymi rezerwatu są bór bagienny i brzezina bagienna, a na znikomej

powierzni mszar czerwony, będący pozostaścią dawnego bezleśnego torfowiska. Od kilkunastu lat prowadzi się renaturalizację warunków wodnych, której widocznym efektem jest regeneracja boru bagiennego.

Kurze Grzędy

Kurze Grzędy leżą w północnej części Kaszubskiego Parku Krajobrazowego. Rezerwat o powierzchni ok. 40 ha utworzono już w 1916 r, a powtórnie - w 1957 r. (o powierzchni ok. 83 ha); wówczas było to ważne w skali regionu miejsce łęgowe głuszcza (stąd nazwa rezerwatu). Do obecnej powierzchni prawie 171 ha, obejmującej całe złożo torfu, rezerwat powiększono w 1989 r. W efekcie tego ochroną objęte są zbiorowiska boru bagiennego, brzeziny bagiennnej oraz kompleks 4 jezior dystroficznych w obrębie kopuły z właściwą dla nich nieleśną roślinnością na brzegach. W wyniku prowadzonych od ok. 100 lat odwodnień niemal cała roślinność uległa silnym zmianom. Rozpoczęta kilkanaście lat temu renaturalizacja, polegająca na zablokowaniu odpływu, zaczęła przynosić efekty w postaci wyraźnie widocznej regeneracji roślinności torfowiskowej.

TORFOWISKA BAŁTYCKIE - SKARBY POMORSKIEJ PRZYRODY

Wydano w ramach projektu "Ochrona wysokich torfowisk bałtyckich na Pomorzu"

Wzrostec bagienny

Welnianeczka darniowa

Co to są

torfowiska bałtyckie?

Torfowiska wysokie typu bałtyckiego stanowią odrębny, regionalny podrodzaj torfowisk wysokich. Są to klasyczne torfowiska zasilane przez wody opadowe, uzależnione od wilgotnego i stosunkowo chłodnego klimatu. Pod względem ekologicznym należą one do torfowisk skrajnie oligotroficznymi i kwaśnymi, co powoduje, że występująca na nich roślinność wybitnie różni się od roślinności wszystkich innych ekosystemów. Równocześnie roślinność ta wykazuje pewne regionalne zróżnicowanie, wynikające z geobotanicznych różnic w obrębie obszaru, na jakim występują. W Polsce torfowiska bałtyckie mają z reguły powierzchnię 100 - 200 ha, natomiast w regionach o bardziej sprzyjającym klimacie nierzadko powyżej 10 000 ha. Mają one charakterystyczną, kopułową sylwetkę złoża, która w górnej części zbudowana jest niemal z jednorodnego grubego pokładu torfu. Główny obszar ich występowania obejmuje przybrzeżne regiony Europy Środkowej oraz wokółbałtycką strefę Skandynawii. Południowa granica zwartego zasięgu torfowisk bałtyckich przebiega przez północną Polskę. W Polsce z pierwotnej liczby ok. 80 torfowisk bałtyckich, położonych głównie na Pomorzu, do dzisiaj w dobrym stanie przetrwało niespełna 30.

Dlaczego chronimy torfowiska bałtyckie?

Torfowiska bałtyckie to jedne z nielicznych ekosystemów, które noszą znamiona naturalnych a niekiedy pierwotnych ekosystemów. Z tego powodu stanowią ostoję rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków. Gatunki te, w toku milionów lat ewolucji, przystosowały się do życia w specyficznych warunkach; np. torfowce, które magazynują kilkadziesiąt razy więcej wody niż same ważą. Gatunkami posiadającymi szczególnie adaptacje są też roślinki uzupełniające niedobór azotu "pożerany" owadami. Jednak torfowiska bałtyckie to nie tylko niezliczone atrakcje dla przyrodników. Wspólnie z pozostałymi torfowiskami korzystnie kształtują bilans wodny całego kraju poprzez wchłanianie "nadmiaru" wody i jej powolnemu oddawaniu w okresie suszy. Specyficzne właściwości torfu przyczyniają się do podnoszenia poziomu wód gruntowych w sąsiedztwie torfowisk. W złożach torfu zapisane zostały zmiany klimatyczne, historia przemian roślinności, a niejednokrotnie też ślady kultury materialnej człowieka.

Co im zagraża?

Największym zagrożeniem jest ich eksploatacja oraz odwodnienie. Eksploatacja bezpowrotnie niszczy cały ekosystem, nieprzerwanie funkcjonujący od kilku tysięcy lat! Odwodnienia prowadzą do ustępowania gatunków wysoce wyspecjalizowanych (ich wyjątkowe cechy adaptacyjne nie pozwalają im przetrwać w zmienionym środowisku) oraz zarastania drzewami i krzewami. W warunkach zacienienia i systematycznego pogarszania się stosunków wodnych (drzewa w procesie transpiracji dodatkowo osuszają torfowisko) giną typowe gatunki roślin a nawet całe ich zbiorowiska.

Zastawka na Bagnie Ciemno

Jak chronimy

torfowiska bałtyckie?

Historia rozwoju torfowisk bałtyckich, trwająca kilka tysięcy lat oraz stan zachowania powinien wykluczyć wszelką możliwość ich eksploatacji. Aby przetrwały musimy powstrzymać odpływ wód budując proste przetamowania, niekiedy likwidować rowy odwadniające, hamować sukcesję drzew wywołaną działalnością człowieka, wreszcie obejmować je ochroną prawną. Monitoring, badania, obserwacje i eksperymenty - to również działania prowadzące do poznania skutecznych metod ich ochrony.

Torfowiska bałtyckie znalazły się wśród siedlisk przyrodniczych uznanych za ważne dla dziedzictwa przyrodniczego Europy. Dlatego też zostają włączane do europejskiej sieci obszarów Natura 2000 chroniących gatunki roślin i zwierząt oraz typy ekosystemów ginące w całej Europie. Gospodarka człowieka na tych obszarach musi być prowadzona ze szczególną troską, tak by zapewnić im przetrwanie. Natura 2000 chroni europejskie dziedzictwo przyrodnicze - także dla Ciebie i dla przyszłych pokoleń. Wszystkie zachowane polskie torfowiska bałtyckie zostały, lub wkrótce zostaną włączone do tej sieci.

